

сушаніца тапяная, рамонак аптэчны, напярсцянка чырвоная, пустырнік пяцілопасны, талакнянка звычайная, піжма звычайная, чыстацел вялікі, стрэлкі звычайныя, частуха падарожнікавая і інш.

Ёсць расліны, занесеныя ў Чырвоную кнігу: званочак шыракалісты, белы гарлачык, вадазбор звычайны, купальніца еўрапейская, венерын чаравічак, сонтрава, чарамша (мядзведжая цыбуля), ветраніца лясная, камяняломнік зярністы, гарачаўка вясенняя, наперстаўка буйнацвятковая і інш.

ФАУНА

У параўнанні з мінулымі часамі колькасць дзікіх жывёл у лясах раёна значна паменшылася. Жывуць тут лось, дзік, касуля, воўк, лісіца, куніца, гарнастай, вавёрка, заяц-бяляк і заяц-русак, рысь, норка еўрапейская, бабёр, выдра, андатра, вожык, янотападобны сабака, барсук, ласка і інш.

У лясах мноства птушак: шэрыя і белыя курапаткі, глухары, рабчыкі, качкі, гусі (пралётам), цецерукі, вальдшнепы, бекасы, гарснены, совы, сарокі, вароны, буслы, вераб'і, жаўрукі, сойкі, удоды, дразды-рабіннікі, чорныя дразды, шызаваронкі, салаўі, сініцы, малінаўкі, крумкачы, ястрабы-цечерукоўнікі і ястрабы-перапялятнікі, кацюкі, скапы.

У апошнія гады назіраецца значнае павелічэнне колькасці чаек, асабліва на Лукомскім возеры, што, як лічаць, звязана з ростам Новалукомля і павелічэннем колькасці бытавых адыходаў, якія служаць дадатковым кормам для чаек.

Маюцца птушкі, занесеныя ў Чырвоную кнігу. Гэта бусел чорны, які жыве ў двух месцах Чашніцкага і двух месцах Красналуцкага лясніцтваў, чапля шэрая — статкі на сажалках Новалукомскага рыбгаса і на прыбярэжжы Лукомскага возера ля в. Сіманавічы.

Маецца каля 80 відаў качак, 12 відаў вялікіх і малых стракатых дзятлаў, а

таксама дзяцел зялёны. Водзіцца жаўна, але дакладнага ўліку яе няма.

У апошнія гады павялічылася колькасць лебедзяў-шыпуноў, занесеных у Чырвоную кнігу. Калі ў 80-х гадах іх заставалася зімаваць на Лукомскім возеры 7—8 пар, то цяпер — каля 50 пар.

На ПдЗ лясы Чашніччыны прымыкаюць да Бярэзінскага біясфернага запаведніка.

У XIX ст. у рэках Чашніччыны, якія належаць да басейна Заходняй Дзвіны, вадзілася шмат рыбы: сом, карась, лінь, лешч, сырць, рыбец, сінец, гусцяра, верхаводка, калінка (сялява), язь, галавень, таймень, шчупак, сіг, рапушка, снетак, ласось, сёмга, вугор, налім, траска, навага, камбала, акунь, судак, ёрш, бычок, колюшка, асетр, пячкур і інш.

Цяпер у рэках і азёрах рыбы стала значна менш, а некаторыя віды зусім зніклі. Напрыклад, у сувязі з павышэннем тэмпературы вады Лукомскага возера пасля будаўніцтва ДРЭС знікла рыба сіг. У рэках і азёрах Чашніччыны жывуць: сом, шчупак, лешч, лінь, галавень, вугор, карась, платва, акунь, налім, краснапёрка, сазан, карп і інш. Новалукомскі рыбгас займаецца зарыбленнем рэк і азёр. Тут штучна вырошчваюцца малькі карпа і карася, у сажалках — малькі шчупака, судака, ляшча. Акрамя таго, у Лукомскае возера запусчаны і выдатна сябе адчуваюць такія віды рыб, як таўсталобік і амур.

КАМЯНІ

Ледавіковы перыяд пакінуў у раёне мноства камянёў, асабліва на тэрыторыі саўгасаў «Кашчынскі» і «Красналуцкі». Шмат гадоў збіраюць іх з палёў, але колькасць, паводле назіранняў, амаль не змяняецца. Як жа трапілі камяні ў наш край? Каля 1 млн год таму ў гарах Скандынаўскага паўвострава ўтварыўся гіганцкі ледавіковы шчыт. Таўшчыня яго даходзіла да 3—4 км. Ледавіковыя «языкі», што